

Handläggare
Annika Andersson
Telefon: 08-50812192

Till
Södermalms stadsdelsnämnd
23 januari 2025

Skrivelse från (S), (V) och (MP) avseende dagliga verksamheter

Svar på skrivelse från (S), (V) och (MP) om Södermalms dagliga verksamheter

Förvaltningens förslag till beslut

Stadsdelsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Sammanfattning

Stadsdelsnämnden har gett förvaltningen i uppdrag att svara på en skrivelse avseende upphandling av dagliga verksamheter. I skrivelsen framför skribenterna att personer som deltar i daglig verksamhet ofta gör det under lång tid och sällan ändrar sitt val även om utföraren byts ut. De menar att modellen med upphandlad daglig verksamhet kan skapa dåliga förutsättningar för kvalitetsutveckling och schyssta villkor för de anställda.

Skribenterna önskar svar på fyra frågor och förvaltningen svarar på frågorna i detta tjänsteutlåtande.

Ärendet

Södermalms stadsdelsnämnd beslutade den 17 oktober 2024 att ge förvaltningen i uppdrag att bereda ”Skrivelse från (S), (V) och (MP) avseende dagliga verksamheter”.

Skribenterna konstaterar att personer som deltar i daglig verksamhet ofta gör det under lång tid. När det gäller Hammarby dagliga verksamhet finns sannolikt flera brukare som snart haft fem olika utförare utan att ändra sitt val av verksamhet. Skribenterna menar att erfarenheten visar att verksamheter som regel tappar i kvalitet när de byter utförare. Skribenterna anser inte att LOU-upphandlingar verkar vara ett effektivt medel om målet är valfrihet. Skribenterna menar att modellen med upphandlad daglig verksamhet i praktiken skapar dåliga förutsättningar för

kvalitetsutveckling och närmast motverkar schyssta villkor för de anställda. Med anledning av detta ställer skribenterna följande frågor till förvaltningen:

1. Vilka för- respektive nackdelar ser förvaltningen med att fortsätta upphandla dagliga verksamheter utifrån lagen om offentlig upphandling?
2. Vad gör stadsdelen för att säkerställa att övergången från Bräcke till Nytida sker så smidigt som möjligt utifrån ett brukarperspektiv och utifrån ett personalperspektiv?
3. Finns det några generella erfarenheter vid verksamhetsövergångar som förvaltningen vill lyfta som särskilt viktiga?
4. Hur följer stadsdelen upp och säkrar att dagliga verksamheter bedrivs i linje med Stockholms stads riktlinjer och mål och vilka styrmedel finns att ta till om verksamheterna inte följer riktlinjer?

Nedan besvaras frågorna i ”Skrivelse från (S), (V) och (MP) avseende dagliga verksamheter” punkt för punkt.

Fråga 1 – Vilka för- respektive nackdelar ser förvaltningen med att fortsätta upphandla dagliga verksamheter utifrån lagen om offentlig upphandling?

Fördelar

Förvaltningen menar att avtalskrav på verksamheten och tjänstens innehåll ska vara tydliga incitament för utföraren att leverera enligt uppställda krav. I en upphandling har nämnden möjlighet att ställa krav på specifik kompetens som inte finns inom förvaltningen och som kan vara svår att rekrytera, till exempel teckenspråkig ledning och personal.

Förvaltningen bedömer att insatser, dokumentation, rutiner och det systematiska arbetet med egenkontroller fungerar bra i upphandlade verksamheter. Omsorgsbolag har ofta välfungerande ledningssystem, egenkontroller och social dokumentation vilket sannolikt beror på krav som ställs av upphandlade part och de uppföljningar som genomförs löpande.

Nackdelar

Vid en upphandling finns risk att den resulterar i byte av utförare. Detta påverkar kontinuiteten, förutsägbarhet och trygghet för deltagare i verksamheten och för deras anhöriga. Vidare är fram till övertagandedagen osäkert om verksamhetens medarbetare väjer att följa med till ny utförare. Kontinuitet av personal är central för den aktuella målgruppen.

Fråga 2 – Vad gör stadsdelen för att säkerställa att övergången från Bräcke till Nytida sker så smidigt som möjligt utifrån ett brukarperspektiv och utifrån ett personalperspektiv?

När Nytida tilldelades driften av Hammarby dagliga verksamhet begärde förvaltningen in en plan för övertagandet för att säkerställa en smidig övergång med information till deltagare, anhöriga och personal. För att upprätthålla personalkontinuitet erbjuds befintlig personal anställning hos Nytida enligt de villkor som anges i MBL 28 § och LAS 6 b §. En god personalkontinuitet upprätthåller verksamhetens kvalitet för deltagarna.

Förvaltningen har en projektledare för verksamhetsövergångar. Projektledaren samarbetar med avtalsansvarig verksamhetsutvecklare för att planera tillsammans med Bräcke Diakoni och Nytida. Förvaltningen har träffat båda utförare för att upprätta en gemensam planering den 5 december. Förvaltningen säkerställer en smidig övergång utifrån brukar- och personalperspektiv genom att:

- Representant från förvaltningen deltar vid informationsmöten med deltagare, anhöriga och personal,
- Deltagare, anhöriga och personal får information om var de kan vända sig inom förvaltningen vid synpunkter eller frågor kring övertagandet eller driften av verksamheten,
- Följa upp processen inför, under och efter övergången i syfte att säkerställa att deltagarnas och personalens bästa genomgående är i fokus.

Förvaltningen kommer att genomföra verksamhets- och avtalsuppföljning kort efter övergången. Den planeras till hösten 2025 och ska säkerställa att Nytida följer alla delar i avtalet samt att och personalens bästa är i fokus i den fortsatta driften.

På sidan 7 i detta tjänsteutlåtande framgår villkoren för verksamhetsövergång gällande Hammarby dagliga verksamhet.

Fråga 3 – Finns det några generella erfarenheter vid verksamhetsövergångar som förvaltningen vill lyfta som särskilt viktiga?

Förvaltningen ser följande punkter som särskilt viktigt vid verksamhetsövergångar:

- Att övertagandet görs med brukarnas bästa i fokus och att deras kontinuitet och trygghet säkerställs.
- Att ledningen är mån om att bevara och fortsätta utveckla den befintliga verksamheten tillsammans med brukarna.
- Att övertagandet görs utifrån befintlig personals bästa och att deras kunskaper och erfarenheter kring brukarna och verksamheten tas tillvara.
- Planering, information och kommunikation inför, under och efter övertagandet med brukare, anhöriga och personal
- Uppföljning av verksamheten för att säkerställa att ovanstående.

Fråga 4 – Hur följer stadsdelen upp och säkrar att dagliga verksamheter bedrivs i linje med Stockholms stads riktlinjer och mål och vilka styrmedel finns att ta till om verksamheterna inte följer riktlinjer?

Utföraren är skyldig att följa rättsutveckling, nyheter och förändringar inom verksamhetsområdet samt ändringar i Stockholms stads mål och riktlinjer enligt gällande avtal.

Förvaltningen genomför kontinuerligt uppföljning av entreprenadverksamheter. Varje år genomförs verksamhetsuppföljningar som innefattar uppföljning av avtalet och det som utföraren i sitt anbud åtagit sig att genomföra under avtalsperioden. Uppföljningen säkerställer även att verksamheten arbetar enligt stadens riktlinjer och mål samt de uppdragsbeskrivningar som finns för respektive verksamhetsområde. Inför varje år uppdateras förvaltningens uppföljningsunderlag utifrån prioriterade områden i stadens budget, riktlinjer, aktuella frågor inom verksamhetsområdet eller kopplat till samhällsutvecklingen. Det kan till exempel handla om frågor som miljöpåverkan, heltid som norm, anhörigstöd, skyddsåtgärder eller kris- och beredskapsplaner.

Om utföraren inte bedöms följa de riktlinjer och krav som ställs finns en så kallad sanktionstrappa. En dialog förs alltid med utföraren och i ett första steg ska en åtgärdsplan för identifierade brister upprättas. Om åtgärdsplan inte inkommer, inte godkänns

eller om utföraren inte genomför åtgärder enligt plan, har förvaltningen rätt till vite, se Hammarby dagliga verksamhets upphandlingsdokument punkt 11.38 Vite, sidan 9 i detta tjänsteutlåtande. Nämnden kan säga upp kontraktet om utföraren trots skriftliga påminnelser inte har vidtagit tillräckliga åtgärder för att hantera bristerna i verksamheten, eller vid bristfälligt utförda åtaganden i sådan utsträckning att beställaren utdömt vite vid tre (3) tillfällen, se Hammarby dagliga verksamhets upphandlingsdokument punkt 11.39 Förtida upphörande av kontrakt, sidan 10 i detta tjänsteutlåtande.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av stadsdelsdirektörens stab i samverkan med sociala avdelningen. Ärendet har behandlats i förvaltningsgruppen och i pensionärsrådet den 13 januari 2025.

Barnrättsanalys

Förvaltningen uppfattar inte att ”Skrivelse från (S), (V) och (MP) avseende dagliga verksamheter” ger direkta eller indirekta konsekvenser för barn. En vidare barnrättsanalys genomförs därför inte.

Jämställdhetsanalys

Förvaltningen uppfattar inte att ”Skrivelse från (S), (V) och (MP) avseende dagliga verksamheter” ger direkta eller indirekta konsekvenser för förvaltningens målgrupper beroende på att de är kvinnor/flickor eller män/pojkar. En vidare jämställdhetsanalys genomförs därför inte.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen föreslår att nämnden överlämnar tjänsteutlåtandet som svar på skrivelsen.

Expedieras till
Socialdemokraterna
Vänsterpartiet
Miljöpartiet

Alexandra Wynn
Stadsdelsdirektör
Södermalms
stadsdelsförvaltning

Maria Klemets Hellberg
Avdelningschef
Södermalms
stadsdelsförvaltning

Bilagor

1. Skrivelse från (S), (V) och (MP) avseende dagliga verksamheter

6.7.1 Verksamhetsövergång

Det förutsätts vid ett eventuellt byte av utförare ett bra övertagande, att samtliga berörda (avlämnande och övertagande utförare och beställaren), i alla avseenden arbetar för att sätta deltagarna i första rummet. Utföraren ska medverka till att såväl övertagandet som övergång av verksamheten sker med minsta möjliga olägenhet för deltagarna och för beställaren. Övertagandet av verksamheten ska organiseras så att det sker på ett sätt som inte medför några brister i omvårdnad, service och hälso- och sjukvården. Det förutsätts att utföraren medverkar i förberedelserna för övertagandet av verksamheten.

Genomförandet av övergången ska ske tillsammans med representanter från nuvarande utförare.

Utföraren har ansvaret för att initiera planeringen för verksamhetsövergången och ska utse en person som ansvarar på plats för övertagandet. Utföraren ansvarar för och bekostar administration inför verksamhetsövergång och introduktion av personalen som går över till utföraren.

Övertagandet ska följas upp och utvärderas på den tillträdande utförarens initiativ. Beställaren ska ha möjlighet att genom biståndshandläggare eller annan utsedd person följa upp att deltagarnas välfärd inte blir åsidosatt under det praktiska övertagandet.

För att upprätthålla personalkontinuitet ska de nuvarande arbetstagarna i verksamheten erbjudas anställning hos utföraren på de villkor som anges i MBL 28 § och LAS 6 b §. Detta krav ställs för att upprätthålla verksamhetens kvalitet för deltagarna.

Anställningsavtalet och anställningsförhållandet ska dock inte övergå om arbetstagaren motsätter sig detta.

Utföraren ska ha ledningspersonal tillgänglig för verksamheten en (1) månad före uppdragsstart.

Utföraren ska ha en konkret plan hur övertagandet av verksamheten kommer att ske. Denna plan ska kunna redovisas för beställaren, deltagarna och berörd personal. Utföraren ska på anmodan från beställaren tillhandahålla en plan för övergången.

Följande aktiviteter ska bl.a. ingå i planen:

- Information till personal
- Erbjudande till personal om enskilda samtal om så önskas

- Informationsmöte med
anhöriga/närstående/ställföreträdare och deltagarna
- Kontakter med fackliga företrädare
- IT och telefoni

Utföraren ska senast 14 dagar innan uppdragsstart ha
anställningsavtal klara för personalen.

11.38 Vite

Om utföraren brister i fullgörandet av sina åtaganden, enligt detta kontrakt ska utföraren, inom den tid som beställaren anger, upprätta och ge beställaren en skriftlig åtgärdsplan. Brister av sina åtagande kan exempelvis vara att:

- Personalens kompetens inte säkerställer god kvalitet i stöd, omsorg, service samt god och säker vård
- Avvikelsehantering (rapportering och utredning) inte skett i enlighet med kontraktet
- Utföraren inte arbetar aktivt avseende samverkan med närstående, ställföreträdare, andra myndigheter, hälso- och sjukvård och andra som finns i deltagarens nätverk

Av åtgärdsplanen ska framgå hur och enligt vilken tidplan bristen kommer att åtgärdas. Åtgärdsplanen ska godkännas av beställaren för att utförarens skyldighet enligt detta stycke ska anses vara fullgjort. Om inte åtgärdsplanen godkänns av beställaren ska utföraren enligt överenskommen tid, återkomma med en ny åtgärdsplan. Om beställaren efter rättelse av ny åtgärdsplan inte godkänns av beställaren, har beställaren rätt till vite med 2 % av utförarens totala ersättning per dygn till dess att rättelse och godkännande av åtgärdsplanen vidtagits.

Om utföraren inte ger beställaren en åtgärdsplan enligt överenskommen tid har utföraren rätt till vite från och med den femte dagen från det att åtgärdsplanen skulle ha varit beställaren tillhanda. Beställaren har rätt till vite med 5 % av utförarens totala ersättning per dygn till dess att rättelse vidtagits. Detta gäller dock inte om utföraren kan visa att åtgärdsplanen inte har kunnat ges in på grund av händelser som utföraren inte kunnat förutse eller råda över.

Om utföraren inte genomför åtgärder, enligt åtgärdsplanen har beställaren rätt till vite från och med den femte dagen från det att åtgärden skulle ha initierats. Beställaren har rätt till vite med 10 % av utförarens totala ersättning per dygn till dess att rättelse vidtagits. Detta gäller dock inte om utföraren kan visa att åtgärderna inte har kunnat genomföras på grund av händelser som utföraren inte kunnat förutse eller råda över.

Utkrävt vite regleras mot faktura, då utförarens ersättning minskas med motsvarande belopp.

11.39 Förtida upphörande av kontrakt

Interna beslut som fattas i beställarens organisation eller andra myndighetsbeslut som medför förändringar i beställarens organisation, konkurrensutsättning, outsourcing eller andra liknande omständigheter och som innebär väsentligt förändrade förutsättningarna för detta kontrakt kan komma att ske under kontraktstiden. Sådana förändringar berättigar beställaren att säga upp kontraktet med iakttagande av tre (3) månaders uppsägningstid. Skadestånd eller annan ersättning utgår inte till någon av parterna på grund av sådan uppsägning. De villkor som gällt fram till tidpunkten för uppsägning, gäller fortsatt under uppsägningstiden.

Beställaren har även rätt att skriftligen säga upp kontraktet till omedelbart upphörande, eller till den dag beställaren anger, i följande fall:

- Om utföraren, eller företrädare för denna, är föremål för de omständigheter som anges i 13 kap. 1-3 §§ LOU;
- Om utföraren överlåter rättigheter eller skyldigheter enligt kontraktet utan beställarens skriftliga medgivande;
- Om utföraren fakturerar vid upprepade tillfällen inte överensstämmer med villkoren i kontraktet;
- Utföraren, trots skriftliga påminnelser från beställaren, inte har vidtagit tillräckliga åtgärder för att åtgärda bristerna i verksamheten;
- Inte får fortsätta att driva verksamheten enligt tillsynsmyndighet eller om tillståndet upphör på annat sätt;
- Utföraren ej erhåller godkänt tillstånd från tillsynsmyndighet;
- Utföraren har lämnat osant intygande rörande någon del i denna upphandling; eller
- Utför sina åtaganden bristfälligt i sådan utsträckning att beställaren utdömt vite vid tre (3) tillfällen enligt avsnitt "Vite".

Vid förtida upphörande enligt punkterna ovan, äger beställaren rätt till skadestånd.

Beställaren har vidare rätt att säga upp detta kontrakt till omedelbart upphörande om någon av följande situationer har uppstått:

1. Det kan konstateras att kontraktet har ändrats i strid med tillämpliga bestämmelser i LOU;
2. Utföraren vid tidpunkten för beslutet att tilldela kontraktet befann sig i någon av de situationer som avses i 13 kap. 1 § LOU och borde ha uteslutits från upphandlingen; eller

3. EU-domstolen efter en fördragsbrottstalan mot Sverige finner att Sverige genom att låta beställaren ingå kontraktet, allvarligt åsidosatt sina skyldigheter enligt gällande EU-fördrag, EUF-fördrag eller upphandlingsdirektiv.

Om kontraktet sägs upp i förtid ska utföraren överlämna allt material och underlag som kan kopplas till tjänsterna till beställaren. Utföraren har inte rätt till ersättning med anledning av överlämningen.

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Alexandra Wynn, Stadsdelsdirektör	2024-12-23
Maria Klemets Hellberg, Avdelningschef	2024-12-20